

KONCEPCE PÉČE O NADANÉ ŽÁKY

Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice
příspěvková organizace
Čížkovice 236, 411 12 Čížkovice
IČO 72 74 51 34
telefon: 416 725 711
e-mail: [www: https://www.zs-cizkovice.cz/](https://www.zs-cizkovice.cz/)

***Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice,
příspěvková organizace***
Benešova 236, 411 12 Čížkovice

OBSAH

ÚVOD	3
NADANÝ ŽÁK	3
DIAGNOSTIKA NADANÝCH ŽÁKŮ	5
PRINCIPY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH ŽÁKŮ	5
METODY A FORMY VÝUKY NADANÝCH ŽÁKŮ	6
PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ ZÁZEMÍ PRO PRÁCI S NADANÝMI ŽÁKY	6
HODNOCENÍ VZDĚLÁVACÍCH VÝSLEDKŮ NADANÝCH ŽÁKŮ	7
EVALUACE	7

**Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice,
příspěvková organizace
Benešova 236, 411 12 Čížkovice**

ÚVOD

Práce s nadanými žáky představuje důležitou součást vzdělávacího procesu, která vyžaduje specifický přístup a metody. Tito žáci mají potenciál dosáhnout nadprůměrných výsledků v určitých oblastech, a proto je nezbytné poskytnout jim odpovídající podporu, aby mohli svůj talent dále rozvíjet.

Zatímco vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami resp. žáků sociálně znevýhodněných či žáků cizinců je věnována v našich školách zvýšená pozornost, oblast nadaných dětí není v popředí zájmu širší pedagogické veřejnosti, přestože právě nadaní žáci vyžadují specifické vzdělávací přístupy.

Nadané děti se již od útlého věku projevují jinak než jejich vrstevníci a mohou vykazovat pokročilé schopnosti v různých oblastech. Typickými projevy je rychlý intelektuální rozvoj, pokročilý jazykový vývoj, rozvinuté logické myšlení a řešení problémů, kreativita a tvořivost či intenzivní zájem o konkrétní oblast. Některé nadané děti mohou v oboru, o který se živě zajímají, předčit svými znalostmi i samotné učitele.

Nadané děti nejsou ale vždy bezproblémové, mohou být i sociálně nekonformní, vykřikují a ruší ostatní při práci, vstupují do konfliktů s vrstevníky i autoritami, odmítají činnosti, diskutují o rozhodnutí učitele.

Přehlížení nadaných dětí, zejména v počátcích školní docházky, může mít dalekosáhlé důsledky na jeho další harmonický a psychický vývoj a jeho celoživotní postoj ke vzdělávání.

Každé dítě je jedinečné, má svoji individualitu a nadání může projevoval různými způsoby:

- Úspěšný nadaný - nemá žádné závažnější problémy, dosahuje výborných studijních výsledků, účastní se mimoškolní a zájmové činnosti.
- Náročný nadaný - je tvrdohlavý, sebevědomý, své pocity dává najevo celému okolí. Výuka jej velmi nudí, ruší stálým vykřikováním správných nebo alternativních odpovědí. Nerespektuje autoritu učitele nebo vyžaduje stálou pozornost.
- Utajený nadaný - žák, který je plachý, tichý, nejistý. Neprosazuje se. Maskuje svoje vlohy, jen aby nebyl nápadný.
- Negativista - svoje názory dává najevo prudkými emočními stavy nebo naprostou rezignací. Při vyučování nespolupracuje, nenosí domácí úkoly, dostává špatné známky a třídní nebo ředitelské důtky.
- „Dvakrát výjimečný“ - jedinec obdařený mimořádným nadáním v některé oblasti a zároveň postižený nějakým handicapem. Jde o děti tělesně nebo smyslově postižené, autisty, žáky s poruchami učení nebo chování, o žáky psychicky a emocionálně narušené.
- Vysoce tvořivý nadaný - bývá oříškem pro identifikaci ze strany učitelů i psychologů. Je velmi nekonformní, stále vymýšlí něco nového, experimentuje. Opravuje dospělé, vytváří vlastní pravidla. Nehodlá se omezovat na jediné správné řešení, nachází spoustu alternativ.

NADANÝ ŽÁK

Nejčastěji je nadání definováno jako soubor schopností, které umožňují jedinci dosahovat výkonů nad rámec běžné průměrně populace. Množství žáků s nadáním se odhaduje na 2 – 3%. Nadaný žák může disponovat jedním, ale i několika druhy nadání.

Nadání lze rozdělit na několik oblastí, kde se jedinec jeví jako nadaný:

**Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice,
příspěvková organizace**
Benešova 236, 411 12 Čížkovice

intelektové schopnosti: verbální, početní, paměťové schopnosti
specifické akademické vlohy: matematické nadání, nadání pro přírodní vědy...
kreativní nadání: jedinec neustále vymýšlí a tvoří nové nápady, materiály....
vědecké schopnosti: technické, matematické, jazykové nadání....
mechanické schopnosti – talent v umění, vědě, prostorová představivost....
Všechny tyto druhy se u jedince prolínají a nejsou jasně ohraničené.

Nadaný žák se však může vlivem nedostatku podnětů a problémů k řešení začít nudit a hledat způsoby, jak by se zabavil. Takový žák může být ve škole neúspěšný a problémový. Příliš často přichází tento žák do poradny s podlomeným sebevědomím, protože zažíval řadu selhání, neúspěchů a odmítání. Mnohdy má problémy s autoritou vzhledem k tomu, že není brán jako rovnocenný partner.

Nadaní žáci potřebují, abychom jim ...

- porozuměli, pomohli naplnit jejich potřeby, naslouchali a brali je vážně
- umožnili ptát se a klást otázky
- pomohli naslouchat sobě i ostatním

Je důležité rozpoznat rozdíl mezi žákem nadaným a bystrým.

BYSTRÝ ŽÁK	NADANÝ ŽÁK
Umí odpovídat.	Klade další otázky.
Zajímá se.	Je zvědavé.
Má dobré nápady.	Má neobvyklé nápady.
Odpovídá na otázky.	Zajímají jej detaily, rozpracovává, dokončuje.
Je vůdcem skupiny.	Je samostatné, často pracuje sám.
Jednoduše se učí.	Většinu už zná.
Mezi vrstevníky je oblíben.	Víc mu vyhovuje společnost starších dětí.
Chápe významy.	Dělá závěry.
Přesně kopíruje zadání, řešení.	Vytváří nová řešení.
Dobře se cítí ve škole, školce.	Dobře se cítí, když se učí (něco nového).
Přijímá informace.	Využívá informace.
Je vytrvalý při sledování.	Sleduje pozorně.
Je spokojený s vlastním učením a výsledky.	Je velmi sebekritické.

V naší škole vycházíme při práci s nadanými žáky plně z ustanovení právních norem a metodických doporučení, zejména z § 16 - 18 zákona č. 561/2004 Sb. (Školský zákon), § 27-31 vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „vyhláška“) a Informace MŠMT k rozvoji nadání žáků ZŠ a gymnázií – stručný přehled vybraných podpůrných opatření. S ohledem na koncepci školy, její filozofii a možnosti budeme prioritně podporovat žáky s tzv. obecným nadáním (vysoká úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností). Žáky nadané v pohybových, manuálních neb uměleckých oblastech budeme podporovat dle dílčích možností školy.

***Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice,
příspěvková organizace***
Benešova 236, 411 12 Čížkovice

DIAGNOSTIKA NADANÝCH ŽÁKŮ

Proces identifikace nadaných žáků bude zpravidla prováděn dle níže uvedeného postupu. Výjimečně lze vytipování žáka provést i jiným způsobem např. budou-li již známy závěry odborného vyšetření ze specializovaného pracoviště.

- Screeningové posouzení třídním učitelem, který při svém hodnocení schopností a předpokladů žáka jak standardizované posuzovací škály, tak další metody.
- Rozhovor třídního učitele, učitele předmětu, ve kterém žák vyniká a speciálního pedagoga (výchovného poradce) s rodiči žáka, poskytnutí informace o zjištěních školy a nabízené podpoře, získání souhlasu rodičů s dalšími postupy (diagnostika, výběr rámce forem podpory).
- Zpřesnění diagnostiky a vyprofilování individuálních potřeb žáků, případně rozhodnutí o účelnosti vyšetření ve školském poradenském zařízení (speciální pedagog).
- Týmové zpracování plánu pedagogické podpory, jedná-li se o nadané žáky nebo individuálního vzdělávacího plánu u žáků mimořádně nadaných na základě doporučení školského poradenského zařízení.

Z hlediska kategorií vytipovaných žáků se tak bude jednat o:

- Nadané žáky, u nichž budou přijímána opatření, resp. formy podpory plně v kompetenci školy a předpokladem pro jejich realizaci bude souhlas zákonných zástupců žáka (enrichment, grouping atd.)
- Mimořádně nadané žáky, u kterých škola bude aplikovat podpůrná opatření v souladu s doporučeními školského poradenského zařízení (akcelerace, enrichment, grouping, pedagogická intervence atd.).

PRINCIPY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH ŽÁKŮ

Formy, metody práce a aplikované postupy se u obou kategorií žáků mohou prolínat. V naší škole upřednostňujeme následující principy při práci s nadanými žáky:
sociální začlenění do kolektivu vrstevníků s cílem podpory sociální vazby a dovednosti ve společnosti
individualizace s cílem pěstování v žácích větší zodpovědnosti za učení a současně vést žáky ke kontrole kvality vlastní práce

Postupy práce s nadaným žáky v běžné třídě:

- využití doplňkového materiálu – pokud je žák s úkolem hotov dříve než ostatní žáci, může pracovat na dalších úkolech podobného typu s možností procvičování
- využití alternativního materiálu – žák řeší úkoly společně se třídou, ale dostane alternativní zadání, které je intelektuálně náročnější
- využití alternativních činností – pokud má žák úkol hotový, může pracovat na něčem, co ho zajímá s využitím literatury, notebooků ve třídách, třídních boxů... Tato práce se musí týkat něčeho, co je žakovou silnou stránkou. V žádném případě by neměl být ušetřený čas věnován činnostem, které by měly vést ke zlepšení něčeho, v čem je žák slabší nebo činnostem, které ho nebaví. Alternativní činnosti by měly být pro žáka příjemné a stimulující.
- vrstevnické vyučování

***Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice,
příspěvková organizace***
Benešova 236, 411 12 Čížkovice

- vytvoření dohody mezi žákem a učitelem o učebním postupu a obsahu samotné práce a ujasnění pravidel chování ve třídě během práce ostatních žáků, kteří nesmí být rušeni
- skupina několika nadaných v rámci jedné třídy pracuje na společných projektech s možností konfrontace a diskuze

K práci škola vytváří materiální, organizační a tvůrčí podmínky. Pro učitele to představuje mít např. vytvořen zásobník úkolů, vyhledané zajímavé souvislosti aj.

Formy práce s nadanými žáky v běžné třídě:

- akcelerace jako proces urychlování vzdělávacího procesu (přeražení do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku, výuka vybraného předmětu o ročník výše ve smyslu ustanovení §27 odst. 2,3 vyhlášky 27/2016
- enrichment jako proces obohacování, rozšiřování a vyšší náročnosti učiva (v rámci podpůrných opatření 1. stupně u žáků vytipovaných školou ve smyslu §27 odst. 1 vyhlášky 27/2016 a v rámci IVP u žáků mimořádně nadaných ve smyslu ustanovení §27 odst. 2 vyhlášky 27/2016
- grouping jako proces seskupování žáků podle jejich schopností

Nad rámec vyučovacích hodin formou rozšířené nabídky aktivit určených vytypovaným žákům (kroužky na podporu nadání, rozvoj pomocí her a počítačových programů aj.)

METODY A FORMY VÝUKY NADANÝCH ŽÁKŮ

- podnětné působení vyučovací hodiny na žáka
- spád vyučovací hodiny, organizační promyšlenost a realizace
- účelné střídání odlišných metod výuky ve vyučovací hodině
- aktivizující strategie, kooperativní a skupinové formy výuky
- projektové a tematicky orientované aktivity
- vzdělávání v souvislostech, mezipředmětové přesahy
- zapojení odborníků do výuky
- exkurze, výlety, kulturně založené akce zasazené do vzdělávacího rámce školy
- účast žáků v soutěžích a olympiádách
- využívání diferencované výuky s odstupňovanou náročností
- podpora samostatné a diferencované výuky zaměřené na svobodný rozvoj tvořivých možností žáka, snaha o respektování potřeb, zvláštností a zájmů
- rozvoj kritického myšlení a tvořivosti
- podpora práce s chybou
- tvoření a práce s myšlenkovými mapami
- problémové úlohy (úlohy s nejednoznačným zadáním, učení se na výjimkách z pravidel aj.)
- podpora experimentování a pozorování různých jevů, badatelské práce

PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ ZÁZEMÍ PRO PRÁCI S NADANÝMI ŽÁKY

Na plnění koncepce se podílí kooperativně tým pracovníků školy – třídní učitel, učitelé vybraných předmětů, speciální pedagog, ředitelka školy. Zaměřuje se na následující oblasti:

***Základní škola a mateřská škola Čížkovice, okres Litoměřice,
příspěvková organizace***
Benešova 236, 411 12 Čížkovice

- vyhledává talentované žáky
- podporuje kreativitu a seberealizaci nadaných žáků
- podporuje a pomáhá nadaným žákům při vyhledávání a zapojování se do vhodných projektů, soutěží, olympiád
- poskytuje odbornou podporu nadaným žákům při vypracovávání projektů a samostatných prací
- podporuje rozvoj technického myšlení nadaných žáků, podporuje zdokonalování manuálních dovedností
- spolupracuje s rodiči v oblasti podpory nadání žáka
- vykonává administrativní činnosti spojené s prací s nadanými žáky

V rámci metodologického zázemí bude škola čerpat z rezortních zdrojů a institucí (MŠMT ČR, ŠPZ, koordinátor nadání NPI aj., také z nezávislých zdrojů (www.rvp.cz, www.nadaneditre.cz, www.proskoly.cz aj.)

V krátkodobém horizontu se při plnění úkolů vyplývajících z koncepce škola zaměří především na podporu vzdělávání všech pedagogických pracovníků školy v oblasti práce s nadanými žáky, zpřehlednění portfolia materiálů a pomůcek, kterými škola disponuje, a které jsou k využití k práci s nadanými žáky interně pedagogickými pracovníky, případně zápůjčkou pro rodiče.

HODNOCENÍ VZDĚLÁVACÍCH VÝSLEDKŮ NADANÝCH ŽÁKŮ

- individuální /především slovní) hodnocení žáků učitelem
- formativní hodnocení a sebehodnocení
- interní a externí testování
- plánování činností s jednotlivými nadanými žáky a pravidelné konzultace nad jejich naplňováním

Hodnocení nadaných žáků bude realizováno dle pravidel stanovených právními předpisy a metodickými doporučeními, přičemž známka na vysvědčení bude známkou vyučujícího za učivo kmenové třídy a při zapojení žáka do práce paralelní skupiny bude zpracováno slovní hodnocení, jehož podkladem bude hodnocení plnění požadovaných výstupů dle IVP nebo PLPP.

EVALUACE

Podpora nadaných žáků bude sledována při hospitační činnosti, dále pak na průběžných poradách a metodických setkáních. Sami učitelé průběžně vyhodnocují a reflektují efektivitu nastavených opatření pro rozvoj nadání konkrétního žáka. V případě potřeby nastavují změny a jiné postupy po dohodě se speciálním pedagogem a ředitelkou školy.

V Čížkovicích dne 2. ledna 2025

Mgr. Bc. Martina Pochobradská Týlová
ředitelka školy